

***ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**

สุวิมล โพธิ์กลิ่น¹ อตินันท์ แก้วนิล^{2*} จักรกฤษ จารัตน์³ อังคณา นาสารี⁴

¹อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

²อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

³อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

⁴อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

*Corresponding author e-mail: Adinan.k@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบจำนวน 9 คน ให้ระบุได้ได้มาของกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภาพรวมขององค์ประกอบ 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีจินตนาการ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต; สาขาการบริหารการศึกษา

* Received: 2025-09-27, Revised: 2025-10-20, Accepted: 2025-10-21

The creative leadership of graduate students in the Master of Education Program in Educational Administration, Ubon Ratchathani University

Suwimon Phoglin¹ Adinan Kaewnin^{2*} Jakkrit Jarath³ Angkana Nasari⁴

¹Lecturer, Faculty of Education, Educational Administration Program, Ubon Ratchathani University

²Lecturers, Faculty of Education, Ubon Ratchathani University

³Lecturers, Faculty of Education, Ubon Ratchathani University

⁴Lecturers, Faculty of Education, Ubon Ratchathani University

*Corresponding author e-mail: Adinan.k@ubu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study the components of creative leadership among Master of Education students in Educational Administration at Ubon Ratchathani University, and to examine the suitability of creative leadership among these students. The population and sample used in this research consisted of 9 experts who evaluated the appropriateness of the components. The research instrument used in this study was a checklist for assessing the appropriateness of seven components: flexibility and adaptability, vision, creativity, imagination, consideration of individuality, teamwork, and flexibility and adaptability. The statistics used for data analysis included basic statistics: percentage, mean, and standard deviation. Research findings revealed that: 1. The components of creative leadership among Master of Education students in Educational Administration at Ubon Ratchathani University consist of 6 components: vision, creativity, imagination, consideration of individuality, teamwork, and flexibility and adaptability. 2. The results of the assessment of the appropriateness of creative leadership among Master of Education students in Educational Administration at Ubon Ratchathani University revealed that, overall, the 6 components were rated at the highest level. The order of the mean scores from highest to lowest was as follows: creativity, teamwork, imagination, vision, flexibility and adaptability, and consideration of individuality.

Keywords: Creative Leadership; Master of Education Program Students; Educational Administration

บทนำ

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ สู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยนวัตกรรมและภูมิปัญญา การสร้างรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพและศักยภาพสูงสุด เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนประเทศไปสู่อนาคตพร้อมความสามารถรอบด้านและสุขภาวะดีทั้งด้านจิตใจ สังคม และร่างกาย คนไทยในอนาคตควรมีลักษณะเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบ ต่อสังคม มีวินัย รักชาติ ศาสนา มานะ มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีทักษะเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 เช่น ภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 การอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การเป็นนวัตกร นักคิด

ผู้ประกอบการ รวมถึงการสานสัมพันธ์ตามความถนัด เพื่อรองรับการพัฒนาของประเทศไทยอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการพุทธศาสนาชาติ, 2561)

ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยการใช้ทักษะในการบริหารงานซึ่งส่งเสริมประสบการณ์มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร นอกจากนี้ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง บุญช่วย สายราม (2557) กล่าวว่า ผู้นำในยุคใหม่ต้องมีความสามารถในการประสานงาน การสร้างแรงจูงใจ รวมถึงการนำพาบุคคลอื่นด้วยการมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และมีความยืดหยุ่น โดยใช้แนวทางใหม่ ๆ ที่ท้าทายและสร้างสรรค์ พร้อมทั้งอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นบริบทของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้เป็นคุณสมบัติของผู้บริหารการศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ในด้านความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นกระบวนการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นทักษะขั้นสูง โดยประกอบด้วย การคิดริเริ่ม การคิดคล่อง การคิดยืดหยุ่น และการคิดรายละเอียดลึกซึ้ง ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถค้นพบแนวคิดใหม่จากข้อมูลเดิม ๆ และเชื่อมโยงข้อมูลนั้นในรูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ได้ (Guilford, J. P., 1980) สำหรับผู้บริหาร การมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการคิดของตนเองและบุคคลอื่น เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมใหม่ รวมทั้งปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Robinson (2007:120) อธิบายว่า ประกอบด้วยด้านวิสัยทัศน์ การใส่ใจในความเป็นปัจเจกบุคคล ความยืดหยุ่นและปรับตัว ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรไปสู่ความมีประสิทธิภาพและความเป็นเลิศ ทั้งยังมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรในด้านการสร้างและควบคุมพฤติกรรม นำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถเป็นต้นแบบและสร้างมาตรฐานให้แก่บุคลากรในองค์กรได้ (ณัฐชานันท์ พูลแก้ว, 2558) งานวิจัยของจันจิรา น้ำขาว (2562) เรื่อง "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6" ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารในด้านต่าง ๆ หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับสูง จะช่วยยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานในทุกด้านได้อย่างดี

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งจะก้าวเข้าสู่บทบาทผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต ถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายด้านการจัดการศึกษา ตรงตามความคาดหวังของสังคม ความท้าทายที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถในการนำพาหน่วยงานหรือองค์กรของตนไปสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (พรชัย เจตมานาน, 2560) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ศึกษาในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ จำนวน 9 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว
3. ขอบเขตเนื้อหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว
4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบวิจัยเอกสารเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้
 - 4.1 กำหนดประเด็นในการวิจัย
 - 4.2 รวบรวมข้อมูลและสืบค้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.3 คัดเลือกเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพ และมีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
 - 4.4 วิเคราะห์เนื้อหาหรือสาระสำคัญในเอกสาร
 - 4.5 สังเคราะห์ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย
 - 4.6 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม
 - 4.7 นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ
 - 4.8 สรุปผลการวิจัย
 - 4.9 เขียนรายงานการวิจัย
 - 4.10 นำผลการวิจัยไปตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ในวารสาร

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภาพรวมขององค์ประกอบ 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.69$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\mu=4.88$) ด้านการทำงานเป็นทีม($\mu=4.75$) ด้านการมีจินตนาการ ($\mu=4.63$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\mu=4.62$) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\mu=4.58$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล($\mu=4.51$)

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าประกอบและผลการตรวจสอบความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว โดยผลการศึกษาพบว่าภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตจะต้องมีศักยภาพในการพัฒนาความเป็นผู้นำที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและระบบการศึกษาในปัจจุบัน

เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีจินตนาการ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การที่ด้านความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูง สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา และให้ความสำคัญต่อการร่วมมือและการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ด้านการมีจินตนาการและวิสัยทัศน์ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แสดงถึงการมุ่งมองอนาคตและการสร้างแนวทางที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ส่วนด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว รวมถึงการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แม้จะอยู่ในลำดับท้าย แต่ก็ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของนักศึกษาในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจินจิรา น้ำขาว (2562) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยแต่ละด้านก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมและการจินตนาการซึ่งได้รับการเน้นย้ำว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารวิชาการในโรงเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานของเพ็ญภา ศรีภูธร (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการประสานงานและการยอมรับความแตกต่างเพื่อพัฒนาองค์กรทางการศึกษา นอกจากนี้ ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับการวิจัยของจินตนา ดิดวงพันธ์ (2565) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามีองค์ประกอบ 6 ด้านเช่นเดียวกัน ได้แก่ การมี

วิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การทำงานเป็นทีม และการมีจินตนาการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพของแนวคิดในงานวิจัยด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อผู้ที่ทำหน้าที่บริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคต การเน้นการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การมีวิสัยทัศน์และจินตนาการที่ชัดเจน ตลอดจนการคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลและการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้นักศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสามารถก้าวสู่การเป็นผู้นำที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาระบบการศึกษาให้ตอบสนองต่อความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu=4.51$) จึงควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการพัฒนา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถปรับวิธีการทำงาน การสื่อสาร และการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับศักยภาพและลักษณะเฉพาะของบุคลากรแต่ละคน เพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน

ดังนั้น ผู้ที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพและมีความเป็นผู้นำในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสามารถนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มาใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบตนเอง เพื่อประเมินจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา และนำไปสู่การพัฒนาทักษะและทัศนคติที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำยุคใหม่

ในด้านการปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาตนเองและบุคลากร เช่น การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความยืดหยุ่นและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนการปลูกฝังการให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในทุกมิติของการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน และสามารถรับมือกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยอาจมุ่งเน้นการสร้างรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสถาบัน ทั้งนี้ควรมีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มนักศึกษาใน

รุ่นต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง รวมถึงการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การทำโครงการหรือการแก้ปัญหาจริงในสถานศึกษา ตลอดจนการเชื่อมโยงกับความต้องการของผู้เรียนและความเปลี่ยนแปลงในสังคม การพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวควรมีการทดสอบ ทดลองใช้ และประเมินผล เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริงอย่างกว้างขวาง

2.3 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในหลากหลายบริบท อาทิ กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจ และบรรยากาศการทำงานเป็นทีม การใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ทั้งนี้การวิจัยควรพิจารณาความเหมาะสมของกลยุทธ์กับลักษณะของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน เพื่อให้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านที่สำคัญ ได้แก่

1. **ด้านการมีวิสัยทัศน์** นักศึกษามีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มองเห็นอนาคต และนำพาองค์กรไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้อย่างสร้างสรรค์
2. **ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์** สามารถคิดนอกกรอบ แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา และสร้างนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา
3. **ด้านการมีจินตนาการ** เปิดกว้างทางความคิด มองเห็นความเป็นไปได้ที่หลากหลาย และใช้จินตนาการเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ
4. **ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล** ให้ความสำคัญกับคุณค่า ความแตกต่าง และศักยภาพเฉพาะบุคคลของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน เพื่อส่งเสริมการเติบโตอย่างเต็มที่
5. **ด้านการทำงานเป็นทีม** สามารถประสานความร่วมมือ กระตุ้นการมีส่วนร่วม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน
6. **ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว** พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง ปรับกลยุทธ์ และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ดังกล่าวไม่เพียงแต่สะท้อนถึงคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการตรวจสอบตนเอง (self-assessment) ของนักศึกษาและผู้บริหารการศึกษาในอนาคต เพื่อให้สามารถตระหนักถึงจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่ได้ยังสามารถต่อยอดเป็นกลยุทธ์เชิงระบบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือการจัดโครงการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับทั้งหก

องค์ประกอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สามารถเผชิญความท้าทายในโลกการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างคุณค่าต่อองค์กรและสังคมโดยรวมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ดีดวงพันธ. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนวัฒน์ ฉิมกุล.(2565). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรชัย เจดามาน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการเปลี่ยนผ่าน การบริหารจัดการการศึกษา 4.0 อย่างยั่งยืน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(2), 27–35.
- บุญช่วย สายราม. (2557). *ทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่*. ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัญญา ครรร่าพิง และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3),18-31.
- เพ็ญภา ศรีภูธร. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วสันจิรา น้ำขาว. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- Guilford, J. P. *Personality*. (1959). McGraw-Hill.
- Robinson, V., & Lai, M. K. (2007). *Practitioner research for educators: A guide to improving classrooms and schools*. Corwin Press.